

GAZETA TRANSILVANIEI

Redacția și Administrația
PIAȚA LIBERTĂȚII BRAȘOV

Telefon 226
Abonament anual 360 lei
Pentru străinătate 800 lei
Anunțuri, reclame, după tarif.

În data 18 1886 de George Barițiu

Apare de trei ori pe săptămână.

Prin tine, cetățene, și pentru tine, la libertate, egalitate și cinste.

Către alegătorii județului Braşov

Iubiți Frați.

Nu mă adresez către D-voastră ca un necunoscut. Desfășurarea vieții mele, în Braşov, în timp de 35 de ani, ca profesor și director al vechiului nostru Liceu „Andrieu Şaguna”, ca membru al tuturor organizațiilor noastre bisericesti, școlare, culturale și naționale, ca fost inspector șef școlar al Regiunii Braşov, ca autor de cărți școlare și literare, și în urmă ca protopop al Braşovului, V'a putut da dovezile trebuitoare, ca să-mi cunoașteți sufletul și inima mea și în urma aceasta s'a putut prilegi și legătura de iubire și de încredere între noi.

Nici în decursul războiului n'am rămas pasiv. Și atunci mi-am servit neamul pe unde am ajuns: în Suedia, în Norvegia și în Franța. Aci, în Franța, am colaborat la compunerea unei hărți etnografice a Transilvaniei, precum și la compunerea răspunsului, ce trebuia să se deie memoriului profesorilor maghiari dela Universitatea din Cluj, distribuit în Paris în contra unirii Transilvaniei cu România; apoi în calitate de delegat al Consiliului Național Român din Paris și în urmă ca delegat al guvernului român, am cutreerat toată Franța pentru a mângâia și ajuta pe prizonierii transilvăneni ajunși pe acel pământ, a le desface legăturile de sclăvie, a le pregăti și îndeplini repatrierea lor.

În baza acestei legături sufletesti cu Românii din județul Braşov, precum și a activității mele de până acum, am socotit, că pot avea titlul să candidez la mandatul de senator al județului nostru, — cu programul vechiului nostru Partid Național, căci ei sunt un vechiu credincios al idealului nostru național —, sperând, că voi fi sprijinit de alegătorii români, preferindu-mă față de ceilalți candidați: d-nii Polony și Mateiescu. Eu îi cinstesc și pe dânsii. Nu ridic nici o ocară împotriva lor, dar simțesc, că am mai mult titlu de drept, decât dânsii, la încrederea poporului nostru din județ, cu deosebire acum, când suntem împinși spre primejdia, ca acest județ să fie și acum, în România întregită, reprezentat în senatul român, de un străin de neam și de lege.

Din considerațiile acestea și țin că partidul liberal a făcut o mare greșală nu numai de tactică, ci și de morală națională, când își susține un candidat separat, parcă anume, ca noi Românii, împinși în luptă grea în contra alianței sașilor și maghiarilor — străns uniți —, să ne împărțim, ca să le înlesnim noi înșine biruința.

Iată, iubiților frați, motivul, pentru care mă adresez D-voastră acum, în fața alegerilor, rugându-vă, să vă dați votul cu toții, dar absolut cu toții pentru mine, pentru-ca să reușim, ca județul să fie reprezentat prin un român în Senatul Țării românești, spre a salva cinstea județului și a neamului și spre a întrona puterea adevărului și a dreptății, iar pentru mandatul de senator ales de consiliile comunale să dați voturile candidatului: *Virgil St. Iosif*.

În fața situației acesteia care român adevărat, de cinste și de omenie, poate nutri altă părere și convingere și poate lucra în alt sens?!

Altecum se face dovada de neputința noastră de a ne conduce noi pe noi, de neînțelegerea noastră politică și de lipsa de simț sănătos și național!

Din aceleași considerații vă mai rog să votați cu toții pentru candidații Partidului Național: *Dr. Voicu Nișescu, Dr. Iuliu Moldovan, Dr. Petru Debu*.

Marea sărbătoare: „*Pogorârea Duhului sfânt*”, din anul acesta, să fie de fapt prilegiul pentru românii din județul Braşov, ca să se lumineze și să se întărească în duhul adevărului, al cinstei și al demnității!

Braşov, ziua Sf-lui Constantin și Elena, 1926.

Cu frățiască dragoste
Dr. Iosif Blaga,
protopop.

Poate fi Szele Béla candidat de deputat pe lista unui guvern român.

La 1916 a insultat pe regele, armata și poporul român.

Dr. Szele Béla, directorul ziarului „Brassoi Lapok” și candidat al guvernului Averescu la Camera în județul Braşov, este un om, care îndată după instalarea imperiului român în 1916 trebuia să-și ia de bună voie tălpășița și să plece la Budapesta, sau să fie trecut peste graniță de către autoritățile române.

Cel care în anii suferințelor crâncene 1916, 1917 și 1918 prin scris și graiu viu devenise călăul *Românilor ardeleni și detractorul Suveranilor și armatei române liberatoare*, nu mai avea nici un drept de existență în România întregită.

Cu toate acestea, indulgența autorităților române și sufletul milos al Românilor l-au tolerat mai departe în țara, pe care o batjocorise atât de crunt, iar d-l Szele Béla, profitând de această slăbiciune a guvernelor românești, și-a continuat să-și facă mendrele prin ziarul său „Brassoi Lapok” până în ziua de azi.

În loc să se resomezze și să stea la o parte, ca un om păcătos și mort politiceste, Szele Béla a ridicat din nou piatra iar, ca pupăza pe celac, guvernul ROMANESC Averescu îl candidează astăzi pe lista sa alături de profesorul univ. ministrul actual I. Petrovici.

Nu găsim cuvinte îndeajuns, ca să înfierăm acest act, care trebuie să umple sufletul fiecărui Român de o rușine adâncă și de o cumplită revoltă.

Crede oare guvernul Averescu, că se va găsi *Român*, care să voteze lista guvernului cu Szele Béla?!

Crede guvernul că se poate găsi un suflet românesc atât de ticăloșit care

să dea votul său călăului neamului românesc, care a batjocorit atât de trivial pe M. Sa Regele Ferdinand și armata română eliberatoare?! Căci iată ce-a scris Szele Béla în fruntea numărului 299 al ziarului „Brassoi Lapok” din 19 Noiembrie 1916, după retragerea armatei române:

„Acele hoarde *valahe* care cu lozincă mincinoasă a eliberării fraților lor „apăsați (?)” au călcat pe pământul binecuvântat al patriei noastre milenare, au șters inscripțiile maghiare și nemțești și au interzis vorba ungurească și nemțească. Și aceia cari sub aripile protecției ale statului maghiar se bucurau de absolut aceleași drepturi cași ungurii și sașii, aceia cari în exercițiul corcovei limbii *valahe* nici când n'au suferit vre-o restricție, aceia au dat mână de ajutor bandiților lui Ferdinand regele *valah* care... (reținem a mai cita insultele ordinare adresate Suveranului. G Tr.) *Corcaturile valahe*”

*) Documentul pe care-l publicăm ni s'a pus la dispoziție de către directorul ziarului local „Carpații” dl Tisescu și era să apară eri în acest ziar împreună cu documentul *facsimilat maghiar* ce reprezintă însăși prima pagină din „Brassoi Lapok”, anul XXII No. 299 cu data de Duminecă 19 Nov. 1916. Numărul din „Carpații” însă n-a putut să apară de oarece d-nii Kahane et. soții, proprietarii tipografiei „Brassoi Lapok”, unde se tipărește ziarul „Carpații” au refuzat tipărirea numărului reținând și eligeul cu documentul original. În urma acestui refuz dl Tisescu a notificat proprietarilor tipografiei că-i va acționa pentru daune, în sumă de mai multe milioane.

La început refuzul a fost motivat de d-nii Kahane și soții cu faptul că prefe. tul județului, dl dr. Lăcuțu, ar fi dispus suprimarea numărului.

La intervenția dlui Tisescu, dl prefect s'a prezentat cu d-sa la tipografia „Brassoi Lapok” unde față de martori a declarat că nu are nimic contra apariției numărului. Refuzul a fost apoi motivat de patroni, că ziarul „Carpații” ar avea niște datorii neachitate față de tipografie.

Alegerea din Braşov va avea prin urmare un foarte interesant epilog în fața justiției.

din Schel au condus și îndreptat în această muncă deșanjată de eliberare pe soldații înarmați. Ni se strânge inima, ni se strâng pumnii, când ne gândim că gunoii Schelului a îndrăznit să insulte și să scuipe pe cetățenii onorabili ai Braşovului pentru că vrbeau în limba lor maternă. De ar fi făcut aceasta numai opincarii soldați munteni sau ofițerii lor perversi întreținuți cu pungi de bani de către femeii îmbătrânite (ofilite), această josticie nici n'ar mai merita să fie pomenită. Dar s'au încumetat s'o facă chiar aceia cari au gustat, avantațiile egalei îndreptățiri, și ale bunei stări asigurată de statul nostru, aceia căroră până și pâinea noi le-am dat-o în gură. Din cauza aceasta nu putem trece la ordinea zilei asupra întinderii de scurtă durată a regatului valah.

„Valahilor din patria noastră totdeauna le a mers mai bine pe pământul nostru, întotdeauna au avut drepturi mai multe decât poporul din Valahia, care lăncezește în sclăvie. Nimeni nu i-a stărjenit în exercițiul limbii lor, în dezvoltarea lor culturală și legea le-a asigurat egală îndreptățire. Și totuși agitatori cari au cheuit pe banii Ligei Culturale au umplut lumea prin tipetele lor cu mincinoasa poveste a oprîmării valahimeii din patria noastră. Când însă invazia valahă a scos la lumină gunoii cloacei din Schel, atunci inchipuiții apăsați îndată s'au transformat în apăsații de fapt și cu bădăranie nerușinată ne-au atacat pe noi și pe frații noștri sași în exercițiul drepturilor noastre strămoșești, comoa: a noastră cea mai scumpă.

„Să învățăm din aceasta. Pe șarpele oploșit la sânul nostru să-l facem să simtă, că i am cunoscut perfidia, și să i pedepsim obrăznicia. Ei în baza dreptului violenței banditești, ne-au călcat în noroi cele mai sfinte drepturi, noi în numele dreptății răsunătoare li înapoiem împrumutul, ca aceia cari și-au făcut de cap pe timpul scurtei stăpâniri valahe, să spuna și urmașilor lor de mai târziu despre acel timp, când valahul și a dat arama pe față, când de pe fețe a căzut masca și când valahul ce n'a fost apăsător niciodată, ci totdeauna a bucurat de toate drepturile, îndată ce pentru moment a ajuns de asupra îndată a devenit despotul cel mai nemernic”.

Guvernul Averescu este în slujba liberalilor. Guvernul Averescu s'a întovărășit cu streinii, cu grofii și nemeșii, și cu oligarhii sași împotriva Românilor din Ardeal și Banat.

Guvernul Averescu a pus listă la Braşov cu dușmanul de moarte al Românilor, cu dr. Szele Bela.

Guvernul Averescu a palmuit astfel demnitatea națională a întregului popor român.

Guvernul Averescu este continuatorul regimului de pricopseală și de necinste din 1920-1922 de când L E U L a început să scadă.

Guvernul Averescu stă cu brațele încrucișate, pe când banul nostru merge către dezastru.

Leul a ajuns iar sub 2 centime aur.

Guvernul Averescu aduce sărăcia și scumpetea.

Nici un vot pentru candidații lui! Acesta să fie răspunsul țării la toate nelegiuirile și păcatele de astăzi și de ieri.

Concesile făcute de guvern minorităților. — O sfidare Altă parodie.

Confuzia sentimentelor și atitudinilor, lipsa drumului drept, hotărât și constant, caracterizează obiceiul politic al unei părți covârșitoare a acelor cari fac politică în țara românească.

dela partid la partid, atunci când pot, făcând excese vinovate de imprudență, ca și diatr'o extremitate în alta: de unde până acum câteva zile, contra „circumscripțiilor celor cari nesocotesc drepturile imprescriptibile ale poporului român” și contra „strelilor și înstrăinșilor dela „Lupta”, „Adevărul” etc. se tipăreau pagini frumoase dar nesincere, astăzi se oferă sașilor și maghiarilor, în schimbul cărărilor și al asaltului urnelor, reforme și avantajii ce stădăz sentimentul elementar național al oricărui Român și se citează din hebra „Luptă” de ori modele de cagtare patriotică.

Telegramă către Alegătorii jud. Brașov

Din București și întreaga țară am primit știri foarte bune: Poporul dela sate și din orașe este, cu trup și suflet, pentru candidații partidului național și țărănesc. Cu toată urgia, — mai mare și aspră în vechiul regat și Basarabia — în toate părțile țării, muncitorii și intelectuali stau pe față pentru listele, cari poartă semnul cercul O veriga.

Profesorul Dr. Iuliu Moldovan — Candidat de Deputat în jud. Brașov

Nu cred să fie cineva dintre cei cari cunosc pe Profesorul Dr. Iuliu Moldovan, care să nu fi simțit o adevărată bucurie, când se află, că de sa va fi între candidații pentru camera și jud. Brașov. Cine cunoaște activitatea Profesorului Moldovan, cei cari l cunosc prinși-le, idelle și patriotismul luminaț, cei cari au munit alături de Profesorul Moldovan și l-au cunoscut puterea de muncă, și caracterul integru, neobișnuit în zilele noastre, acela, chiar și dușmanii politici, vor simți o mândrie, că Profesorul Moldovan vine să le ceară voturile.

toare policlinice, azile de ocrotire pentru cei săraci etc. Săracii să aibă unde să se caute cu medici și fără bani, era scopul cărăi care făcea. În județul Brașov a dat ființă Ambulatoriului polișitate din Brașov și Zărnești, în care se cauta bolnavii în mod gratuit, a ajutat înființarea Spitalului din Bran, a pus prima mai multe comune surori de ocrotire, cu care intenționa învățarea poporului sărac, cum să-l opere sănătatea, a dat tot sprijinul pentru înființarea orfelinatului din Brașov. Și ca în județul Brașov a fost în întreg Ardealul. Omului născuți și sărac, care nu are năi bogăție, să-l rămână singura bogăție, se care o are: sănătatea, iar săracul bolnav să aibă unde a se odărnosi și unde să vâtiace de boală și fără bani. Acest lucru dorește Profesorul Moldovan pentru înfrângă țară, pentru întreg popor român.

Dacă guvernul își va menține promisiunile ce condiționează cartelul electoral cu „sași și evreo-maghiarii, sfidând principiile ce și le a lăsat spiritul tolerant al poporului român, ridicându-le la înălțimea principiilor constituționale, atunci acest guvern își va merita disprețul unanim al nașionului care nu trebuie să permită ca raporturile dela majoritate la minoritate să se clatine și să se prefacă de bunul plac al unui guvern, care recurge la orice spre a și asigura succese electorale.

Dacă guvernul nu va îndeplini promisiunile făcute minorităților carteliste, înșelând buna credință a acestora, lipsa lui de cavalerism și de moralitate politică, va avea un precedent înjositor, care ar arunca disprețul meritat al streinilor asupra țării cum se face politica în țara românească, ce se pretinde civilizată. Și nașionul român nu merită această înjosire. Înșelarea esențială a firei și spiritului românesc e omnia; acolo unde lipsește omnia, lipsește expresiunea caracteristică a ființei românești.

Când cei mai înalți așezământii politici al lumii civilizate reau noaptea ostilitatea demnă și civilizată a statului român față de minorități, când sufletul nobil românesc a aruncat vălul uitării pe tot ceea ce se făcuse să sufere în trecut dela minoritățile ce eri se pretindeau majorități, întrebând raportari noul pe concepții noul, respingând ideea răsunării, — care e rostul concesionilor recente făcute de guverna?

Răspunsul just e evident și ast de prisos. Cu ce putem noi impital starea de inferioritate economică, culturală și socială la care ne su adus veșuri de stăpânire streină, dacă nu eu o poliție comună, economică, culturală și socială hotărât românească? Altfel călăim pe urmele omului și poporul slab și vom plăti scump această erezie; și aceasta se adaugă la nesfârșitul șir al altora.

Cu fie-care înglodare, atmosfera violență a vieții publice românești ne sufocă; imaginea reacțiunii viguroase ce va trebui să vie, se cristalizează tot mai mult în așteptele acelor cari o Românie înfloritoare, puternică și cu mare prestigiu e o condiție de viață.

Săceleanu

Tovarășii guvernului Averescu sânt: 1. Liberalii (pe sub mână) 2. Streinii dușmani ai poporului român (pe față și cu obrăsnicie). Cu samsarii Schuler și Kirschen și cu călăul românilor Szele Bela --- guvernul vrea să stăpânească țara.

Am răbdat destul în țară...

Am răbdat destul în țară Și rușine și ocară. Decât să ne nvingă hoții, Mai bine perim cu toții! Vrem lumină și dreptate, Adevăr și libertate! Țara 'ntreagă românească Fericită să trăiască!

Cercul O toți să îl votăm De năcăz ca să scăpăm, Cine cercul nu-l votează De al săi se 'nstreinează. Cine-a părâsi pe-al său, Nu mi-l rabde Dumnezeu! Cine-a părâsi pe frați, Fieci pași blestemai!

Duce et decorum est pro patria mori

Duce și înălțitor este a muri pentru Patrie, dar amar și greu este a trăi în Patrie, atunci când ai pierdut puterea de viață în luptă pentru acei cari te călăcesc și te păimuesc astăzi, acolo unde-ți exerciți și tu dreptul căsuțat prin jefri celor 800 000 eroi căzuți. Celor 800.000 căzuți li se lăe după cum se și cuvine, onoruri și sărbători, dar pe noi cei 300 000 schilavi, orbi, muși și surzi ne areziacă jasadernii, ne bat chiar medical, cum au bătut Dr. Cornel Dărnămuș din Alba-Iulia pe invalidul din Stremț cu numele Sava Traian. Invalizi, votați pentru aceia cari ia primul punct din programul lor va fi, îngrijirea invalizilor și a văduvelor din Războiu, cari n-au fost nici liberalii și nu sunt nici averescii.

Lupta contra analfabetismului în Jugoslavia.

În legătură cu acțiunile întreprinse contra analfabetismului, secretariatul Institutului de statistică dr. Kostici a publicat în ziarul „Souceasna Obej” datele referitoare la numărul analfabților în Jugoslavia, cari au fost stabilite odată cu recensământul din 1921. După aceste date se poate vedea că la 100 locuitori dela 6 ani în sus sunt 51 analfabeți. Persoane cari știu numai să citească sunt 087 la sută. Persoane cari știu să scrie și să citească sunt 47,65 la sută. Cel mai mare număr din analfabeți sunt în Serbia sudică 84%, în Bosnia sunt 80% analfabeți. În Muntenegru 67%. În Slovenia 9%. Croații, cari au avut în anul 1893, 66% analfabeți au în prezent numai 32%.

Cetiți și răspândiți: „Gazeta Transilvaniei” cel mai vechi ziar românesc

